

Slutrapport

Alla barns rätt till kultur i Örebro län

Ett integrationsprojekt 2016–2020

Region Örebro län

Alla barns rätt till kultur i Örebro län – Slutrapport

Projektledare: Carina Nyström

Styrgrupp: Lena Adem och Mona Hedfeldt

Innehåll

Sammanfattning	7
Inledning och bakgrund	8
Regionala styrdokument	8
Avgränsningar	11
Mål och förväntade effekter	11
Ekonomi i projektet	11
År 1 Fokus på hela länet	12
Aktiviteter	12
Spridningen i länet	13
Platser och publikarbete	13
Uppföljning av första året	13
År 2 Hållbar samverkansstruktur, inkludering och målgruppsanpassning	16
Aktiviteter	16
Uppföljning av aktiviteter	19
Utvecklingsmöte och lärokonferens	20
Värdpoolen	21
År 3 Samverkansnätverk, inspirationsskrift och nyanlända professionella kulturskapare	22
Inspirationsskrift	22
Inventering för att underlätta fortsatt samverkan	22
Konferens för fortsatt samverkan	22
Aktiviteter i utvalda kommuner	24
Aktiviteter genom civilsamhället	24
Främjandeverksamheten	25
Mångfalden i det professionella kulturlivet	25
Värdpoolen	26
Avslut av projektet	27
Måluppfyllelse	28
Projektet och länets professionella och regionala kulturarbete	30
Projektet och det kommunala kulturarbetet	31
Projektet och civilsamhället	32
Fortsättning efter projektslut	33

Sammanfattning

I FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna står i artikel 27 att ”var och en har rätt att fritt delta i samhällets kulturella liv, att njuta av konst”. Att alla barn och unga har möjlighet att ta del av och uttrycka sig genom kultur och kan finna positiva förebilder är en god grund för en positiv samhällsutveckling med social sammanhållning och social hållbarhet.

Projektet ”Alla barns rätt till kultur i Örebro län” har genomförts för att stärka den sociala sammanhållningen i länet. Under tre år har projektet finansierat och gett stöd till över 600 kulturaktivitets tillfällen. Ett stort antal barn har fått möjlighet att skapa och ta del av kultur på fritiden och möten har skett mellan barn med olika etniska bakgrunder. En framgångsfaktor i projektet var de flerspråkiga och mångkulturella värddar som har fungerat som stöd i projektet. En annan viktig del var lärokonferenser. Projektet har också arbetat med att sammanföra professionella kulturskapare med olika bakgrund.

En viktig lärdom i projektet är att för att nå nya grupper handlar det inte om att göra mer för

målgrupperna, utan om att i högre grad arbeta med dem. Det ger positiva och hållbara resultat. Professionella kulturaktörer med annan etnisk bakgrund tillför nya infallsvinklar och internationella perspektiv i länets kulturliv och fungerar också som förebilder för barn och unga. En inspirationsskrift som sammanfattar några av projektets lärdomar har tagits fram.

Ett nätverk som samlar aktörer i länet som arbetar med barn, kultur och integration på fritiden har bildats och kommer att fortsätta träffas efter projektets slut. Nätverket samlar civilsamhälle, kulturskapare och kommunala verksamheter från stad, landsbygd och förort. Arbetet med att sammanföra professionella nyanlända kulturskapare med motsvarande kollegor i länet kommer också att fortsätta genom det nationella projektet Konsten att delta.

Projektet Alla barns rätt till kultur pågick september 2016 till februari 2020 med finansiering av Statens kulturråd och Region Örebro län.

Inledning och bakgrund

Projektet Alla barns rätt till kultur i Örebro län startade när antalet asylsökande/nyanlända barn och unga ökade kraftigt i länet 2015. Asylsökande/nyanlända hade lägre tillgång till fritidsaktiviteter och kultur på fritiden och var i låg grad integrerade med andra barn i samhället. Flertalet levde på asylboenden på landsbygden med små möjligheter till en meningsfull fritid. Andra samhällsutmaningar som projektet utgick från var kulturens koncentration till tätorter och Örebro stad samt vikten av att göra olika slags kultur tillgänglig för barn i hela länet.

Huvudsyftet med projektet var att utifrån kulturplanens mål genomföra ett pilotprojekt med fokus på inkludering. Det gjordes genom att stärka möjligheten till kulturaktiviteter på fritiden där asylsökande/nyanlända barn och unga deltog tillsammans med andra barn och unga.

Regionala styrdokument

Den regionala kulturplanen 2016-2019 hade fokus på kultur för barn och unga i hela vårt län och hade följande skrivning kring nyanlända:

Nyanlända befinner sig ofta särskilt långt från att inkluderas i det svenska samhället och med stor sannolikhet därmed även i kulturlivet. De är därför en särskilt viktig grupp.

(text från den regionala kulturplanen 2016-2019)

Utvecklingsarbete kopplat till kultur och mångfald med fokus på etnicitet och social hållbarhet/inkludering är viktigt. Nyanlända är en prioriterad grupp. Region Örebro län ska bidra genom att sprida kunskap och goda exempel samt initiera och/eller stödja projekt/verksamhet med sådan inriktning. Viktiga samarbetsparter är Örebro läns bildningsförbund, folkbildningen, civilsamhället, länets kommuner och länets kulturaktörer.

(utvecklingsmål i den regionala kulturplanen 2016-2019)

Projektet knöt också an till andra mål i kulturplanen som handlade om att nå hela länet med lättillgänglig kultur och kultur på fritiden.

Avgränsningar

Följande avgränsningar fanns för projektet

- Målgrupp för kulturaktiviteterna var barn och unga i åldern 0-25 år samt medföljande familjer eller andra vuxna.
- Satsningen handlade om kultur på fritiden.
- Aktiviteterna var frivilliga.
- Platser för genomförande var främst andra delar av länet än Örebro. Platserna valdes ut i samråd med kommunerna och befolkningsstatistik var en viktig kunskapskälla.

Mål och förväntade effekter

Ett huvudmål med projektet var att ge asylsökande/nyanlända barn och unga möjlighet att möta andra barn och unga genom att själva skapa eller ta del av kultur. Ytterligare ett huvudmål var att få kunskaper och utveckla strukturer för fortsatt samverkan. Delmål i projektet var att stärka tillgången till kultur på fritiden för barn och unga i hela länet. Den förväntade effekten av projektet var att bidra i arbetet för ett mer socialt hållbart samhälle. Projektet skulle vara en del i inkluderingsarbetet i länet.

Ekonomi i projektet

Projektet var treårigt och har årligen haft följande medel att röra sig med:

Statens kulturråd	300 tkr
Region Örebro län, regionstyrelsen	400 tkr
Region Örebro län, Kultur och ideell sektor	150 tkr
Totalt	850 tkr

Medel till projektet beviljades juni 2016 och projektet startade september 2016. Mindre överskott har förts över mellan åren och möjliggjort att projektet förlängdes till att pågå till och med februari 2020.

År 1 Fokus på hela länet

Projektet inleddes med ett startmöte hösten 2016 med ett fyrtiotal intresserade aktörer bestående av kommuner, region, civilsamhälle samt kulturskapare. Syftet med startmötet var att påbörja ett samverkansarbete.

Aktiviteter

Under projektets första år genomfördes 89 träffar med totalt över 2 700 deltagare. Tabell 1 visar vilka aktiviteter som genomfördes hösten 2016 och våren 2017. Merparten genomfördes våren 2017.

Tabell 1. Kulturaktiviteter i länet som fick stöd av projektet 2016-2017

Kulturaktiviteter	Antal träffar	Antal deltagare*
Sång, rytmik, ramsor och Skapandeverkstad Sångpedagoger och professionella kulturskapare på familjecentraler runtom i länet. Målgrupp 0–6 år.	23	444
Kurser/workshops med professionella kulturskapare och kulturpedagoger (konst, dans, film och körsång). Målgrupp 10–25 år.	27	200**
Scenkonst genom Örebro länsteater, Stadra Teater, Teater Martin Mutter och Länsmusiken i Örebro. Målgrupp barnfamiljer.	18	569
Ljusnarsbergs konstförening Kulturaktiviteter med fokus på bild och form. Målgrupp: barn i olika åldrar.	20	350
Världens fest en kväll med prova-på-aktiviteter av studieförbund och föreningar på aktivitetshuset Tegelbruket i Örebro. Projektet bidrog med stöd till bussar från asylboenden från andra delar av länet än Örebro. Målgrupp främst lite äldre ungdomar.	1	1200
Totalt antal	89	2763

* Antalet deltagare är inte unika deltagare. Deltagarna räknas vid varje tillfälle.

** Cirka 50 unika deltagare.

Spridningen i länet

Kulturaktiviteterna var spridda i hela länet. Eftersom det redan genomfördes aktiviteter i Örebro kommun och behovet var större på landsbygden/mindre orter där flertalet asylboenden låg genom-

Figur 1. Platser där aktiviteter genomfördes under projektets första år.

fördes flest aktiviteter där. De rosa prickarna på kartan visar spridningen av aktiviteter:

Platser och publikarbete

Aktiviteterna genomfördes inte på asylboenden eftersom det fanns ett mervärde i att asylboende barn och unga fick tillbringa tid på andra platser tillsammans med övrig befolkning. En stor del av projektet handlade därför om logistik och om att hämta publiken/deltagarna med hjälp av buss eller andra färdmedel. Det handlade också om att nå personer som inte kunde svenska och som varit kort tid i landet, varför översättning av material var en förutsättning. En annan utmaning handlade om att nå den svenska befolkningen och att intressera dem för att delta på aktiviteterna.

Uppföljning av första året

De som deltagit i aktiviteterna fick besvara en pappersenkät. Aktörer som varit med i genomförandet fick svara på en webbenkät. Löpande samtal med projektledaren var en viktig del i uppföljningen. Projektets värdar deltog också i ett utvärderingsmöte i slutet av året. För att sammanfatta och beskriva projektets första år producerades slutligen en kortfilm.

Deltagarnas upplevelser

Region Örebro län tog fram enkäter till deltagarna översatta till engelska, arabiska, persiska/dari och somaliska. Enkäterna innehöll bakgrundsfrågor och frågor om upplevelsen av kulturaktiviteten samt transporten till aktiviteten. Enkäterna lämnades vid några scenkonstillfällen, några aktiviteter på familjecentraler samt vid slutet av de lite längre kurserna¹. Sammanlagt besvarade 532 deltagare enkäten, främst på språken svenska, arabiska och persiska. Tabellen nedan visar resultatet.

Tabell 2. Betyg av deltagarna på kulturaktiviteter inom projektet 2016-2017

	Kultur- aktiviteten (vuxna)	Kulturaktiviten (barn under 16 år besvarad av vuxen)	Transport (vuxna)
😊	97%	98%	97%
😐	2%	2%	3%
😞	1%	1%	0%

Enkätsvaren visar att 46 procent av barnen under 16 år var flickor och 54 procent var pojkar. Medelåldern var 5 år. Bland deltagare över 16 år var medelåldern 17 år och könsfördelningen var 70 procent pojkar och 30 procent flickor. Att fler pojkar än flickor deltog i denna grupp beror

främst på att publiken vid en teaterföreläsning i hög grad bestod av ensamkommande pojkar. I övriga kurser och arrangemang var könsfördelningen jämnare.

Medverkandes upplevelser

En webbenkät skickades till kulturaktörer och övriga personer som på olika sätt var med i genomförandet av arrangemangen. Sammanlagt fick 80 personer enkäten och ungefär hälften besvarade den. Vårdare och projektledare deltog i strukturerade uppföljningssamtal.

Uppföljningen visade att endast en av kulturaktörerna som deltog i projektet med säkerhet skulle ha genomfört kulturaktiviteterna utan stöd från projektet. Det framgick också sammantaget att följande behövde utvecklas i projektet:

- **Nå fler deltagare genom:** mer långsiktighet och kontinuitet i aktiviteter, att utgå från målgruppernas önskemål, mer muntlig information, utvecklad marknadsföring på flera språk.
- **Möten för integration genom:** blandade grupper och fungerande integrationsmoment i aktiviteterna.

1. Enkäter lämnades inte till aktiviteter som organiserades av annan part som Världens fest, Ljusnarsbergs konstförening samt merparten av scenkonstföreläsningarna. Vid kurstillfällen och aktiviteter på familjecentraler lämnades enkät vid sista tillfället.

- **Hållbara samverkansstrukturer genom:** mer samarbete med redan etablerade arrangörer, mer fokus på att bygga upp samarbete med kommuner, civilsamhälle och kulturskapare.
- **Fokus på nyanlända:** När asylboenden lades ned i länet flyttades fokus från asylsökande till nyanlända. De bodde oftare i tätorter och hade varit i Sverige något längre.

Organisering och samverkan

Grundtanken var att samverka med länets kommuner till exempel genom familjecentraler och bibliotek i genomförandet av aktiviteterna. Projektledaren i projektet fick dock mer arbete än väntat med att själv arrangera och marknadsföra arrangemangen, med ett visst stöd av kommuner och föreningslivet. Den ursprungliga tanken var att projektledaren skulle arbeta halvtid i sex månader, istället kom det att bli halvtid i nio månader. Tidigt i projektet fick unga, flerspråkiga och mångkulturella värddar en nyckelroll för genomförandet. De var tänkta att fungera som språkbryggare mellan deltagare. De deltog i aktiviteterna och fick därmed en tydlig bild av vad som fungerade och vad som behövde förändras. De blev därför också ett viktigt bollplank i planeringen av fortsättningen av projektet.

År 2 Hållbar samverkansstruktur, inkludering och målgruppsanpassning

Lärdomar från det första året i projektet samt förändringar i omvärlden ledde till att projektet utvecklades på flera sätt under det andra året.

Aktiviteter

Aktiviteter i utvalda kommuner

Inom projektet gjordes särskilda insatser på ett par platser i länet som hade en stor andel nyanlända och lite kultur på fritiden: Ljusnarsbergs och Hällefors kommun². Som komplement till aktiviteterna i den norra länsdelen genomfördes en satsning i Hallsbergs kommun i samverkan med folkbildningen. För att skapa en hållbar struktur initierades samarbete med befintliga arenor där barn och unga redan fanns på fritiden: kulturskolor, fritidsgårdar och studieförbund. Projektet stod bland annat för att finna lämpliga pedagoger och att bistå med värdar.

För att hinna skapa ett intresse bland de unga planerades aktiviteter som pågick under längre perioder jämfört med det första året. Kulturslagen valdes särskilt utifrån att de bedömdes

intressanta för unga: filmskapande, dans och spoken word. Stor vikt lades vid att välja neutrala platser, där både nyanlända och svenska barn och unga ville delta. Låga trösklar med prova-på-dagar var ett sätt att locka fler. Till skillnad från första året engagerades även pedagoger med annan kulturell bakgrund än svensk. Enstaka arrangemang genomfördes undantagsvis och då ställdes krav på möten och kontaktskapande moment.

Aktiviteterna genomfördes på tider som passade målgruppen. Exempelvis var direkt efter skoltid en förutsättning för många somaliska flickor i grundskolan. För gymnasieungdomar var det viktigt att aktiviteter genomfördes senare på dagen, efter hemkomsten från gymnasiestudier i andra kommuner. Informationsmaterial om aktiviteter skapades på olika språk för att även ge information till föräldrar. Skolor och projektets flerkulturella assistenter var behjälpliga med att sprida informationen.

2. Lindesbergs kommun fick också frågan.

I tabellen nedan redovisas aktiviteterna i de utvalda kommunerna år 2.

Tabell 3. Projektets aktiviteter i Hällefors, Ljusnarsberg och Hallsberg ht 2017- vt 2018

Kulturaktiviteter	Antal träffar	Antal deltagare
Dans och filmverksamhet i Hällefors och Ljusnarsbergs kommuner i samverkan med skola, kulturskola, fritidsgård med flera	28	217*
Spoken word i Hallsbergs kommun i samverkan med studieförbund och kommun.	12	56*
Totalt antal	40	273*

*Ej unika deltagare.

Kulturskapare och civilsamhälle

Projektet fortsatte också att stödja professionella kulturskapare och civilsamhälle i arbetet med kultur och integration:

- **Ljusnarsbergs konstförening i Kopparberg i Ljusnarsbergs kommun**
Kulturaktiviteter med fokus på bild och form samt teknik för barn i olika åldrar.

- **Atelje Hjalmarstrand på landsbygden i Örebro kommun**

Transport av barn från utanförskapsområde till konstateljé på landsbygden för skapande med lera och pensel. Verksamheten genomfördes i samverkan med flera stöttande vuxna.

- **Eget skapande på familjecentraler i Nora, Hallsberg och Örebro kommun**

Eget skapande på familjecentraler med stöd av konstnär. Tanken var att familjer med olika bakgrund skulle mötas. Detta fungerade bäst på de platser där familjecentralerna redan hade en bred upptagning.

- **Konsthantverkarna i Örebro län, i Örebro Lindesberg, och Askersunds kommun**

Rakubränning (keramik) för unga

- **Teater Martin Mutter i Vivalla i Örebro kommun**

Teaterföreställningar för mindre barn på arabiska och svenska genomfördes i kombination med att barnen efter föreställningen arbetade med pärlor tillsammans.

- **Tegelbruket i Örebro i Örebro kommun**
Prova-på-aktiviteter inom kulturområdet genom studieförbund och föreningar på aktivitets-
huset Tegelbruket i Örebro i samband med
Världens fest och kvällar där det förekom
olika kulturaktiviteter och idrottsaktiviteter.

Tabellen nedan beskriver de genomförda kulturaktiviteterna:

Tabell 4. Kulturaktiviteter i länet som fick stöd genom projektet ht 2017- vt 2018

Kulturaktiviteter	Antal träffar	Antal deltagare
Kurser och workshops med professionella kulturskapare och pedagoger	22	352*
Prova på aktiviteter för ungdomar genom bland annat Världens fest och Tegelbruket	125	1845
Bild och form för barn i olika åldrar, Ljusnarsbergs konstförening	72	1075*
Föreställning och skaparverkstad, Teater Martin Mutter	2	110
Totalt antal	221	3382

*Ej unika deltagare.

Uppföljning av aktiviteter

Under år 2 genomfördes totalt 261 aktiviteter med ca 3655 deltagare med stöd av projektet³. Av deltagarna var 52 procent flickor/kvinnor och 48 procent pojkar/män. Andelen nyanlända varierade i aktiviteterna från 95 procent till 30 procent, med ett genomsnitt på ungefär 47 procent.

Utvalda kommuner

En enkät genomfördes med de aktörer som var viktiga för genomförandet i Ljusnarsberg, Hallsberg och Hällefors (pedagoger och arrangörer). Resultatet från enkäten ger projektet som helhet ett gott betyg. Vikten av att fortsätta under längre tid för att skapa kontinuitet, ett större intresse och nå fler deltagare lyftes fram. När det handlar om aktiviteternas förmåga att skapa möten mellan nyanlända/asylsökande och övriga barn/unga upplevdes den delen i vissa fall kunna utvecklas vidare. De öppna svaren visar också att det ibland förekom avhopp eller att ungdomar inte kom regelbundet.

3. Inte unika deltagare, utan deltagarna räknades vid varje kurstillfälle.

Projektledaren besökte samtliga verksamheter och upplevde att deltagarna på plats uppskattade aktiviteterna samt att pedagogerna fungerade väl. En av aktiviteterna hade dock problem i arbetet med att nå både flickor och pojkar. En annan aktivitet påverkades av att kommunen flyttade aktiviteten till en sämre lokal, vilket ledde till avhopp.

Kulturskapare och civilsamhälle

Professionella kulturskapare och föreningar som projektet gett stöd till fick svara på en skriftlig enkät som uppföljning. Svaren visar att de upplevde att deltagarna uppskattade aktiviteterna. I några verksamheter var det svårt att få deltagare att passa tider och i några verksamheter tvingades man tacka nej till deltagare för att intresset var större än antalet platser. En del verksamheter hade lätt att nå både nyanlända och övriga barn, medan andra hade lättast att intressera en av grupperna. En personlig ingång i den aktuella målgruppen underlättade. Trygghet genom att flera kompisar deltog var en framgångsfaktor. Föreningarna och kulturskaparna upplevde att arbetet var meningsfullt. De upplevde också att de lärde sig mer och mer om hur verksamheten skulle läggas upp för att fungera. Vårdarna som var med bidrog till ett bra socialt klimat.

Utvecklingsmöte och lärokonferens

Projektutvecklingsmöte

Hösten 2017 bjöds aktörer som deltog i projektet in till ett projektutvecklingsmöte. Ett femtontal kulturskapare, pedagoger, värdar och samarbetspartners kring arrangörskapet deltog. Syftet var att utveckla projektet vidare. Ett tydligt tema blev arbetet med att nå fler deltagare och aktiviteternas upplägg.

Lärokonferens

I april 2018 genomfördes konferensen ”Vem får vara med i Örebro län?”. Ett sjuttioal personer deltog: kommunala och regionala tjänstepersoner, kulturskapare, föreningar, studieförbund och folkbildningen. Syftet med konferensen var att stärka arbetet med kultur, barn och unga och integration i länet. Regionala och lokala verksamheter fick berätta om hur de arbetade med integration och kultur. Det fanns också tid för frågor, gruppsamtal och att skapa nya kontakter.

Uppföljning genom enkät till konferensdeltagare

Utvärderingen av konferensen visade att en majoritet av deltagarna tyckte att konferensen var till nytta för deras arbete. Exempel på vad dagen upplevdes ha gett var:

Bättre förståelse för varför vissa hinder och problem finns. Större kontaktnät. Möjligheter, hopp om att möten kan skapas och vi kan växa.

Att ha tålamod när jag jobbar i projekt. Att göra fel och göra om och att försöka ta mer hjälp av andra människor och aktörer vid arbete i projektform.

Goda samtal under lunchen med människor som arbetar i helt andra verksamheter än jag själv, men mot samma mål. Inspirerande tankar från Pennybridge Poetry, som jag hade turen att få diskutera med.

Värdpoolen

Värdarna fick det andra året en viktigare roll. Dels fortsatte de vara språkligt stöd vid genomförande av aktiviteter, dels fungerade de som

referensgrupp och bollplank för projektets utveckling. Vid tre tillfällen genomförde projektledaren möten med värdarna och diskuterade utveckling. Framgångsfaktorer enligt värdarna var kontinuitet och att aktiviteter genomfördes under längre perioder. Samtidigt fanns också exempel på kortare satsningar som gett resultat genom att intresserade deltagare fortsatt på egen hand i andra sammanhang. Ett förslag från värdarna för att få fler intresserade var att lägga större fokus på att erbjuda lovaktiviteter. Två särskilt framgångsrika faktorer beskrevs vara aktiviteter där deltagarna från olika målgrupper möttes och interagerade med varandra samt pedagoger med förmåga att möta alla deltagare.

År 3 Samverkansnätverk, inspirationskrift och nyanlända professionella kulturskapare

Det tredje och sista året i projektet förlängdes till februari 2020 eftersom det fanns medel kvar i projektet. Året handlade främst om att sprida kunskap och skapa strukturer för fortsatt samverkan. Ett arbete för att stärka utbytet mellan nyanlända professionella kulturskapare och länets övriga kulturskapare inleddes också.

Inspirationsskrift

Skriftliga utvärderingar och samtal med deltagare, arrangörer, värdar och kulturaktörer har gett kunskaper som ligger till grund för en kortare skrift: ”Tillsammans genom kultur”. Den syftar till att fungera som inspiration för de som vill arbeta med integration/inkludering med kultur som metod. Den tar upp begrepp som integration/inkludering, arbete för att nå nya målgrupper samt vikten av medskapande och samverkan. Skriften började spridas i april 2019 digitalt och i tryckt format.

Inventering för att underlätta fortsatt samverkan

Det fanns behov av att utveckla en struktur för att underlätta samverkan och utbyte. Ett första steg var en inventering av de verksamheter/projekt i länet som arbetar med kultur, barn/unga och integration. Inventeringen resulterade i att ett nätverk med verksamheter och kontaktpersoner bildades. Inledningsvis ingick ett tjugotal organisationer i nätverket. Hösten 2019 ökade nätverket till femtio organisationer, där en stor del av aktörerna var föreningar från olika delar av länet.

Konferens för fortsatt samverkan

Deltagare i projektets nätverk och andra intresserade bjöds in till konferensen ”To do or not to do ...” i april 2019. Konferensen handlade om integrationsarbete med kultur som metod och ett fyrtiotal personer från tjugotvå olika organisationer deltog.

Syftet var att dela erfarenheter och skapa nya kontakter. Deltagarna fick välja frågeställningar som de ville diskutera i ett organiserat mingel. Det var ett lyckat koncept och i den genomförda utvärderingen efterfrågade en stor del av deltagarna liknande möten i framtiden. En positiv utveckling jämfört med tidigare konferenser var blandningen av aktörer/organisationer från olika platser i länet (landsbygd, stad och förort) samt personer med olika etnisk bakgrund. Det skapar större möjlighet till utbyte av olika erfarenheter och en bra grund för att olika slags aktörer tillsammans ska kunna utveckla arbetet med kultur och integration i länet. Flera nya kontakter knöts.

Aktiviteter i utvalda kommuner

Satsningen på integration och kultur på fritiden i Hällefors och Ljusnarsberg fortsatte. Kommunerna fick nu ta ett större ansvar själva genom sina kulturskolor och projektet tillhandahöll främst pedagoger. Hällefors genomförde en open-mic-kväll med gästande Pennybridge Poetry från Örebro, en nystartad förening för unga människor som skriver poesi och läser. En verksamhet med Spoken word startade i Hällefors. Verksamheten avslutades med öppen scen på fritidsgården, där en blandad grupp med pojkar och flickor,

nyanlända och svenskar deltog. I Ljusnarsberg gav kulturskolan en kurs i breakdance.

Tabell 5. Projektets aktiviteter i Hällefors och Ljusnarsberg 2018-2019

Kulturaktiviteter	Antal träffar	Antal deltagare
Totalt	10	229

Aktiviteter genom civilsamhället

Tretton organisationer (studieförbund och lokala föreningar) fick möjlighet att genomföra verksamheter med fokus på kultur, integration och barn och unga: musik, teater, konst/konsthantverk, dans, installationer samt prova-på-aktiviteter i länet. Vissa verksamheter hade kultur som sin grund, medan andra använde kultur som en del i verksamheten. Under det sista året ingick fler föreningar med etnisk mångfald och även föreningar från så kallade utsatta områden. Exempel på detta är föreningarna Lindanda och Simon Viva i Vivalla i Örebro och Hällefors Multikulturella Center där sju olika nationaliteter deltar. Förutom stöd till aktiviteter för barn och unga gav projektet också stöd till översättning och samverkan för att få nya grupper att hitta verksamheterna.

Tabell 6. Kulturaktiviteter i projektet genom civilsamhället

Kulturaktiviteter	Antal träffar	Antal deltagare
Totalt	307	5761

Projektledaren besökte verksamheterna som fick stöd för att få en bild av vilka som deltog och hur interaktionen mellan deltagarna fungerade. Upplevelsen var att de organisationer som fick stöd inom projektet var angelägna om att skapa bra aktiviteter. Det har varit stor bredd i verksamheterna. En särskilt viktig lärdom är att den lokala förankringen är av stor betydelse vid rekrytering av deltagare. Exempelvis har kultursatsningen i Vivalla genom Simon Viva och Lindanda varit välbesökt och uppskattad med många vuxna som har arbetat ideellt som stöd till föreningarna. Det är ett bra sätt att skapa större gemenskap i bostadsområden, öka samverkan och ge barn möjligheter att uttrycka sig genom kultur. En annan lärdom är att integration också sker mellan olika invandrargrupper, inte alltid mellan svenskar och nyanlända.

Främjandeverksamheten

Under det tredje året påbörjades en satsning på den regionala kulturfrämjande verksamheten (konsulenter/utvecklingsledare) och Nätverket för regional kulturutveckling. En utbildningsdag genomfördes om diskrimineringsgrunderna med fokus på etnisk mångfald. Samtliga konsulenter träffade också projektledaren i grupp och enskilt för att diskutera möjligheter att arbeta mer med etnisk mångfald inom verksamheterna. Medel från projektet användes för översättningar eller liknande arbete. Flera utvecklingsledare (bild och form, litteratur och dans) genomförde utifrån detta olika satsningar.

Mångfalden

i det professionella kulturlivet

Mot bakgrund av att den etniska mångfalden i Örebro län inte speglas i länets professionella kulturliv har projektet påbörjat ett arbete med att föra samman nyanlända professionella kulturaktörer och kulturpedagoger med redan etablerade inom samma kulturslag. Det betyder dels att mångfalden inom länets kulturliv får möjlighet att vidgas, dels att barn och unga med annan kulturbakgrund får förebilder.

Genom att ordna möten mellan nyanlända professionella kulturskapare och redan i länet etablerade skapades kontakter och möjligheter till utbyte. Länets kulturskapare fick möjlighet till internationellt utbyte och nyanlända kulturskapare kunde introduceras i länets kulturliv. Satsningen kallades inledningsvis Kollega till kollega. Efter en tid kopplades det istället till det nationella projektet Konsten att delta som drevs av KRO (Konstnärernas riksförbund)⁴. Inledningsvis var det svårt att finna nyanlända kulturskapare i länet. Därför översattes informationsmaterial till flera språk. Projektet spred sedan information genom olika nätverk, SFI och folkhögskolor. Spelrum, en verksamhet i Örebro län som samlar personer med olika etnisk bakgrund för gemensamt skapande inom musik, konst och dans, var en samarbetspart för projektet.

Sammanlagt har drygt fyrtio kulturskapare anmält sig. De har presenterats för nätverk inom sina kulturområden genom den regionala främjande-

verksamheten (regionala utvecklingsledare och konsulenter) och/eller genom projektledaren. Vid behov har en värd varit med som språkstöd. Sex mindre träffar och fem nätverksmöten har genomförts inom områdena bild och form, musik samt scenkonst. Ett nätverksmöte har varit gemensamt för alla konstformer. Även KVISK (Kreativa vägar till Integration och sysselsättning genom kultur) som verkar i Sörmland och Östergötland har varit i kontakt med projektet och diskuterat en utveckling i länet⁵.

Värdpoolen

Värdarna var med i aktiviteterna i de utvalda kommunerna samt stöttade några av de aktiviteter som genomfördes av civilsamhället. Värdarna var också med på projektets båda konferenser, fungerade som språkstöd i träffarna mellan professionella kulturskapare och var med och översatte visst informationsmaterial. Två träffar genomfördes enbart med värdarna.

4. Detta i samband med att den nationella satsningen utökades till att gälla fler kulturslag än endast bild och form.

5. KVISK är ett ESF-projekt som arbetar för bättre etableringsmöjligheter för professionella kulturaktörer. Projektet är ett samverkansprojekt mellan Landstinget i Sörmland, Region Östergötland, Nyföretagarcentrum i Sörmland och Östergötland samt Arbetsförmedlingen. Projektägare är kulturförvaltningen i Katrineholms kommun. Projektet pågår från den 1 april 2017 till den 31 maj 2019.

Avslut av projektet

Projektet kunde förlängas från augusti 2019 till februari 2020 eftersom det fanns medel kvar i projektet. Fokus under perioden var att avsluta pågående aktiviteter samt att skapa en fortsättning för relevanta delar. Projektet arrangerade en konferens inom integrationsnätverket med temat fortsatt samverkan. På konferensen presenterades också olika metoder för projektarbete. Föreningslivet bjöds in till två utbildningstillfällen om olika sätt att söka medel. Utbildningstillfällena var uppskattade med deltagare från över tjugo olika föreningar. Inom Konsten att delta genomfördes flera träffar, bland annat ett större möte för professionella kulturaktörer inom samtliga scenkonstområden i samverkan med Teater Martin Mutter (Mötesplats Mutter). Ett trettiotal deltagare från tio olika länder träffades.

Resultat

Måluppfyllelse

Det första huvudmålet i projektet var *”att ge asylsökande/ nyanlända barn och unga möjlighet att möta andra barn och unga genom eget skapande eller i upplevelser av professionell scenkonst”*. Projektet har i hög grad uppfyllt detta huvudmål. Under tre år har nyanlända/asylsökande och andra barn och unga deltagit i kulturaktiviteter av olika slag vid totalt 667 tillfällen.

Det andra huvudmålet i projektet var *”att genom pilotprojektet få lärdomar och utveckla strukturer för samverkan som är till stöd i framtida projekt med liknande inriktning i länet.”* Även detta mål har projektet uppfyllt. Ett nätverk för fortsatt samverkan finns nu i länet. Huvuddelen av medlemmarna är föreningar och kommunala verksamheter. Även professionella kulturskapare ingår. Lärdomar i projektet och nätverket är sammanställda i en inspirationsskrift.

Ett delmål i projektet var *”att utveckla arbetet med tillgång till olika slags kultur på fritiden för barn och unga i hela länet, inte endast i tätorten och Örebro stad”*. Projektet har framförallt gett barn och unga i

andra delar av länet än Örebro stad möjlighet att ta del av olika slags kultur på ett sätt som annars inte hade varit möjligt. Tack vare resurser från projektet har pedagoger arbetat på nya platser i länet och civilsamhället/föreningar har kunnat driva verksamheter i till exempel Ljusnarsberg och Hällefors.

I projektplanen fanns även en beskrivning av vilka lärdomar projektet förväntades ge: *”Lärdomar att använda i framtida satsningar och samarbeten. Det kan handla om att arbeta vidare med gruppen asylsökande/nyanlända på ett bättre sätt, men också om att nå andra grupper som idag har lägre tillgång till professionell kultur på fritiden exempelvis på grund av språk, socioekonomi eller var man bor i länet.”*

Projektet har gett många lärdomar när det handlar om att arbeta vidare med barn, nyanlända och integration. Det beskrivs närmare i projektets inspirationsskrift. Särskilda framgångsfaktorer har varit värdepoolen och valet av pedagoger. Det vill säga att ta stöd av personer som har språklig och kulturell kunskap för att nå målgruppen och skapa trygghet för såväl barn som föräldrar.

Erfarenheter i projektet är också att etnisk bakgrund, socioekonomi och var man bor i länet inte går att arbeta med var för sig. Projektet har i hög grad arbetat med alla tre delar och i framtida satsningar bör alla tre perspektiv ingå.

Förväntade effekter var att projektet skulle *”vara med att skapa ett mer socialt hållbart samhälle och projektet är en liten del i allt det inkluderingsarbete som sker genom länets kulturliv och i andra delar av samhället till exempel genom skolan, civilsamhället med idrottsrörelsen”*.

Projektet har gjort skillnad för de människor som har deltagit och därmed varit en del i arbetet mot ett mer socialt hållbart samhälle:

- Barn och unga med olika kulturbakgrund har fått möjlighet att skapa kultur tillsammans på platser i länet där den aktuella kulturformen inte fanns och där möten mellan barnen utanför skoltid inte är självklart.
- Föreningar, kommunala verksamheter och kulturskapare som arbetar med integration och kultur samt aktörer som vill börja arbeta med kultur och integration har fått kontakt med varandra genom ett nytt nätverk för ökat utbyte och samverkan.

- Professionella kulturskapare med annan etnisk bakgrund har knutit kontakter i länet vilket stärker deras möjligheter att fortsätta sitt kulturskapande i länet samt ger nya internationella influenser till länets kulturliv.
- Professionella kulturskapare och föreningar har fått stöd att utveckla sin verksamhet med fokus på att nå en ökad etnisk mångfald. En kunskap och erfarenhet som finns kvar även efter projektets slut. Inspirationsskriften kan också vara till stöd.

Projektet och länets professionella och regionala kulturarbete

Under projektets första år var regionalt finansierade professionella kulturskapare en tydlig inriktning. I projektet deltog Teater Martin Mutter, Länsmusiken i Örebro, Stadra teater och Örebro länsteater. Vissa fick stöd för att finna ny publik och andra medel för översättning eller transporter till och från asylboenden. Länsmusiken fick hjälp att nå nya grupper av projektledaren och värdar samt översättningar av information. Flera professionella kulturaktörer som genomför aktiviteter där integration är en del ingår också i det nätverk som har bildats.

Under det tredje året påbörjades en satsning på den regionala kulturfrämjande verksamheten (konsulenter/utvecklingsledare) samt Nätverket för regional kulturutveckling genom en utbildningsdag, enskilda samtal och stimulansmedel. Ett resultat av detta var en mötes- och utbildningsserie i samverkan med utvecklingsledaren för bild och form där konstnärer och konsthantverkare, svenska och nyanlända möttes. Dansens utvecklingsledare provade ett projekt där ungdomar från olika bostadsområden möttes i dans. Utvecklingsledaren för skrivfrämjande fick nya författare med i sina nätverk.

Den årliga regionala uppföljningen med aktörer som får regionala verksamhetsmedel kompletterades med frågeställningar om ett jämställt och jämlikt kulturliv där etnisk mångfald ingick. Resultatet visade att det var fler som arbetade systematiskt med funktionshinder, hela länet, barn och jämställdhet mellan könen än med etnisk mångfald.

Projektet och det kommunala kulturarbetet

Under det första året i projektet gjordes nedslag i de flesta av länets kommuner, ibland i samverkan med familjecentraler. Enkätsvaren visar på positiva upplevelser bland deltagarna. De två kommuner som senare valdes ut för särskilda satsningar; Ljusnarsberg och Hällefors, fick genom projektet möjlighet att genomföra kulturaktiviteter för barn på fritiden under en längre period. Kulturaktiviteterna valdes utifrån målgruppens intresse och har till viss del varit nya satsningar i kommunerna. Det är svårt att sia om framtiden för dessa initiativ, men förhoppningen är att delar kan leva vidare i kommunerna. Flera kommunala verksamheter med liknande inriktning har också samverkat med projektet och ingår i integrationsnätverket.

Projektet och civilsamhället

Inledningsvis var civilsamhällets del i projektet främst tänkt att fungera som arrangörsstöd. Dock visade det sig snabbt att civilsamhället och länets föreningsliv spelar en central roll när det handlar om kultur, integration samt barn och unga. Projektet har därför gett stöd till kulturföreningar och andra föreningar för fortsatt utveckling av sitt arbete. En positiv utveckling har skett genom deras satsningar och det finns en genuin vilja att arbeta vidare i föreningarna, därav satsningarna på

utbildning i att söka medel samt metoder för projektutveckling. Föreningslivet har också en stor roll i det integrationsnätverk som har bildats genom projektet. I nätverket finns mindre föreningar från såväl landsbygd som utsatta områden liksom större organisationer och föreningar på regional nivå. En annan viktig grupp är länets studieförbund och deras nätverk i hela länet. Flera studieförbund är med i integrationsnätverket och studieförbund har varit med och genomfört aktiviteter i exempelvis Spoken Word.

Fortsättning efter projektslut

Den sociala sammanhållningen i länet är en viktig utgångspunkt för den regionala kulturens utveckling till och med 2030 utifrån den regionala utvecklingsstrategin (se kapitel 5.5 Social sammanhållning och demokrati). Fortsatt arbete för social sammanhållning genom kultur och satsningar på integration och barn och ungas fritid kräver resurser och ett arbete inom civilsamhället såväl som inom regionala och kommunala fasta strukturer. Det fortsatta arbetet planeras vara:

- **Samverkan genom integrationsnätverket**
- Region Örebro län fortsätter ansvara för det startade integrationsnätverket med 1-2 träffar per år. Fokus i nätverket planeras vara integration genom kultur och andra fritidsaktiviteter för en mer hållbar utveckling i länet.
- **Utbyte mellan professionella kulturskapare**
- Arbetet inom ”Konsten att delta” och ökad samverkan mellan professionella kulturskapare från andra länder (bosatta i länet) och professionella kulturskapare från länet fortsätter med Region Örebro län som samordnare.

- **Stärkt lärande** - Länets kulturplan innebär att Region Örebro län 2020-2023 har ett särskilt ansvar för att stärka lärandet kring etnisk/språklig bakgrund och kultur i länet. Målgruppen är politiker, tjänstepersoner, professionella kulturskapare och civilsamhället.
- **Handlingsplaner** - Aktörer som finansieras med regionala kulturmedel ska från och med 2020 ha en plan för arbetet med ökad jämställdhet och jämlikhet där etnisk och språklig bakgrund är en del.

En viktig slutsats är att det arbete som genomförs för och med barn och unga av bland annat civilsamhället och föreningslivet är av stor betydelse för en fortsatt demokratisk samhällsutveckling med ökad social sammanhållning. Projektet Alla barns rätt till kultur har haft fokus på kultur, dock talar mycket för att det finns fördelar med ökad samverkan mellan olika slags fritidsverksamheter, till exempel idrott och friluftsliv. Det gemensamma målet bör vara att arbeta för inkludering och meningsfull fritid för unga oberoende av etnisk eller socioekonomisk bakgrund samt var man bor i länet.

Bildförteckning

Omslag framsida: Michaela Andersson Ouissi

Sidan 6: Bild från föreningen Simon Viva

Sidan 9: Carina Nyström

Sidan 10: Michaela Andersson Ouissi

Sidan 15: Åsa Hedberg

Sidan 17: Michaela Andersson Ouissi

Sidan 21: Carina Nyström

Sidan 23: Illustration: David Cederlöf

Sidan 27: Carina Nyström

Sidan 29: Tariq Mohammad Waris

Sidan 32: Carina Nyström

I samarbete med:

KULTURRÅDET

Område kultur och ideell sektor

Box 1613, 701 16 Örebro, Besöksadress: Eklundavägen 1

Tel: 019-602 10 00 (växel)

e-post: kultur@regionorebrolan.se

regionorebrolan.se/kultur

Region Örebro län